

V živote človeka môže nastať mnoho udalostí, ktoré podstatne zmenia jeho životnú situáciu, či už z dlhodobého alebo krátkodobého hľadiska. S niektorými z nich sa do budúcnosti počíta ako s neodvratiteľnými skutočnosťami, no sú i udalosti, ktoré sa predvídať nedajú, a preto život jednotlivca o to silnejšie zasiahnu. Do prvej zmienenej kategórie patrí staroba a s ňou spojená znížená možnosť si vlastnými silami zarobiť na živobytie. Pre túto neodvratnú životnú etapu vzniklo dôchodkové poistenie, ktorého účelom je formou starobných dôchodkov zabezpečiť ľudí vo finálnej fázy života. Okrem tohto účelu však dôchodkové poistenie slúži k zaisteniu jednotlivcov v prípade nepredvídateľných životných situácií, ako je invalidita alebo smrť. K tomu slúžia dôchodky invalidné a pozostalostné.

Z krátkodobého hľadiska zas môžu jedinca stretnúť okolnosti ako je choroba či narodenie dieťaťa. K finančnému zabezpečeniu v týchto obdobiach života pracujúcich ľudí existuje ďalší typ poistenia, a tým je poistenie nemocenské.

Nakoniec však je tu ešte i poistenie zdravotné, ktoré svoju funkciu plní v živote každého človeka takmer každodenne. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa týka každého z nás a keďže náklady na úhradu vynaloženej starostlivosti by jednotlivec bol schopný niesť sám len veľmi obtiažne, je to práve zdravotné poistenie, ktoré mu zaručuje, že mu v prípade potreby bude zdravotná starostlivosť poskytnutá a uhradená.

Hoci takmer každá z možných sociálnych situácií predstavuje pre človeka neočakávaný zvrät v živote, či už výraznejší alebo s menšími následkami, je vždy dobré sa na tie tieto situácie pripraviť a tým nepriaznivé dôsledky eliminovať. K tomuto účelu slúži práve sociálne a zdravotné poistenie, ktoré sú témou mojej práce a ktoré sa budem snažiť v tejto práci bližšie priblížiť.

Okrem snahy sa bližšie zoznámiť s touto oblasťou sociálneho zabezpečenia som mala aj iné dôvody k výberu tejto témy. Keďže v práci sa zaoberám aj problematikou sociálneho poistenia a poskytovania zdravotnej starostlivosti v zahraničí, bolo pre mňa ako občianku Slovenskej republiky veľmi poučné zistiť viac o nárokoch cudzincov z týchto systémov. Práca mi poskytla možnosť zoznámiť sa s riešením novej situácie, keď občan jedného štátu strávi svoj aktívny pracovný život v niekoľkých štátoch, a pritom nechce prísť o nároky z poistného systému.

Podstatným impulzom k písaniu práce na túto tému bola aj moja diplomová práca na téma „Verejné zdravotné poistenie a jeho pojmá v Českej republike“. Téma

ma už vtedy zaujala a spolu s mojou súčasnou pracovnou činnosťou v oblasti dôchodkového systému dala podnet k širšiemu poznávaniu tejto problematiky. Z tohto dôvodu pri písaní rigoróznjej práce vychádzam už zo spomenutej diplomovej práce.

Nakoniec zámienkou k výberu témy bola aj snaha získať bližšie informácie a poznatky o vykonaných reformách v poisťných systémoch na Slovensku a vytvoriť si názor na ich dopady, pretože nutnosť reforiem sa prejavuje aj v Českej republike a počíta sa s ich skorým vykonaním.

V téme mojej práce som oddelila sociálne poistenie zahŕňajúce poistenie dôchodkové a nemocenské od poistenia zdravotného. Vychádzam pritom zo zákona č.589/1992 Sb., o poisťnom na sociálne zabezpečenie a príspevku na štátnu politiku zamestnanosti, ktorý pod poisťné na sociálne zabezpečenie zahŕňa poisťné na nemocenské poistenie a poisťné na dôchodkové poistenie.

Práca je tvorená úvodom, nasleduje 9 kapitol venovaných jednotlivým otázkam problematiky a záverom. Tieto časti sú doplnené zoznamom skratiek, zoznamom použitej literatúry a prílohou časťou.

V prvej kapitole sa zaoberám samotným sociálnym zabezpečením, ktorého súčasťou je sociálne a zdravotné poistenie. Približujem, čo sa pod týmto pojmom rozumie a čo zahŕňa, na akých základných princípoch je založené a aké sú modely jeho financovania.

V kapitole druhej už prechádzam k sociálnemu poisteniu, pod ktoré v mojej práci spadá poistenie nemocenské a dôchodkové, a venujem pozornosť histórii a základným znakom týchto dvoch typov poistenia.

Kapitola tretia sa naďalej zaoberá sociálnym poistením, tentoraz však jeho súčasnou právnou úpravou. Približujem v nej, ktorých osôb sa nemocenské a dôchodkové poistenie týka, ako sa zakladá a zaniká, na aké dávky, v akej výške a po akú dobu majú poistenci nárok. Nakoniec v tejto kapitole rozoberám aj problematiku financovania, a síce úpravu poisťného na nemocenské a dôchodkové poistenie.

V kapitole štvrtej prechádzam k druhej časti mojej témy, ktorou je poistenie zdravotné. Približujem tu základné znaky a princípy zdravotného poistenia, históriu a modely financovania.

Nasledujúca kapitola pod číslom päť sa rovnako ako u sociálneho poistenia venuje súčasnej právnej úprave tentoraz systému zdravotného poistenia. Znova sa

zaoberám osobným rozsahom poistenia, vznikom a zánikom poistného vzťahu a poistným odvádzaným do tohto systému.

V kapitole šiestej popisujem zdravotnú starostlivosť ako vecnú dávku náležiacu zo zdravotného poistenia, úpravu jej poskytovania a úhrady.

V siedmej kapitole oboznamujem s úpravou sociálneho poistenia a nárokov z neho vyplývajúcich v rámci Európskej únie a rovnako i so základnými pravidlami v zahraničí poskytovanej zdravotnej starostlivosti.

Posledné dve kapitoly sú zamerané na objasnenie súčasného stavu v poistných systémoch, pričom kapitola ôsma je venovaná poisteniu nemocenskému a dôchodkovému a kapitola deviata poisteniu zdravotnému. V oboch kapitolách je výklad rozdelený na dve časti, pričom jedna sa sústreďuje na situáciu v Českej republike a druhá na situáciu na Slovensku. Okrem súčasného stavu s vytýčením hlavných nedostatkov sa zaoberám i zmenami z nedávnej doby, ktoré súčasný stav formovali, ako aj zmenami plánovanými na blízku budúcnosť.

Pokiaľ ide o súčasnú právnu úpravu, v mojej práci vychádzam z platných právnych predpisov v znení neskorších novelizácií. Rovnako pri právnych predpisoch uvedených v odkazoch sa predpokladá ich platné znenie s ohľadom na vykonané novely.

Rigorózna práca je písaná v slovenskom jazyku, nakoľko je to môj rodný jazyk, ktorého gramatickú stránku napriek niekoľkým rokom stráveným v Českej republike ovládam lepšie a vyhnem sa tak zbytočným pravopisným chybám. Slovenský jazyk som takisto používala aj pri písaní diplomovej práce, z ktorej v tejto práci vychádzam. Odkazy s uvedením citovanej literatúry však uvádzam v originálnom jazyku.

Rigorózna práca je uzavretá k 31.5.2007.